

Šľachtiteľský program plemena berrichon du cher

Úvod šľachtiteľského programu:

Šľachtiteľský program a šľachtenie plemena berrichon du cher vychádza zo Zákona č. 194/1998 Z. z. o šľachtení a plemenitbe hospodárskych zvierat a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o šľachtení a plemenitbe“) a Smernice Rady 89/361/EHS týkajúcej sa čistokrvných chovných oviec a kôz. Napĺňanie šľachtiteľského programu sa vykonáva v súlade so Zákonom č. 39/2007 Z. z. o veterinárnej starostlivosti v znení neskorších predpisov, Vyhláškou Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky č. 18/2012 Z. z. ktorou sa ustanovujú podrobnosti o identifikácii a registrácii oviec a kôz v znení vyhlášky č. 49/2015 Z. z., Vyhláškou Ministerstva pôdohospodárstva Slovenskej republiky č. 18/2001 Z. z. o vykonávaní kontroly úžitkovosti, kontroly dedičnosti a testovania úžitkových vlastností, kontroly zdravia, kontroly dedičnosti a testovania zdravia, hodnotenia zovňajšku hospodárskych zvierat, o založení a vedení plemennej knihy, založení a vedení plemenného registra, vedení predpísanej evidencie a o overovaní pôvodu hospodárskych zvierat, Rozhodnutím Komisie 90/254/EHS, ktorým sa stanovujú kritéria pre schvaľovanie organizácií a združení chovateľov, ktoré zakladajú alebo vedú plemenné knihy pre čistokrvné plemenné ovce a kozy, Rozhodnutím Komisie 90/255/EHS, ktorým sa stanovujú kritéria pre zápis čistokrvných plemenných oviec a kôz do plemenných kníh; Rozhodnutím Komisie 90/256/EHS, ktorým sa stanovujú metódy pre monitorovanie úžitkovosti a posudzovanie genetickej hodnoty čistokrvných plemenných oviec a kôz, Rozhodnutím Komisie 90/257/EHS, ktorým sa stanovujú kritéria schvaľovania čistokrvných plemenných oviec a kôz a používania ich spermy, vajíčok a embryí na plemenárske účely, Rozhodnutím Komisie 90/258/EHS stanovujúcim zootechnické certifikáty o pôvode čistokrvných plemenných oviec a kôz, ich spermy, vaječných buniek a embryí. Tento šľachtiteľský program je zároveň vypracovaný s ohľadom na Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/1012 o zootechnických a genealogických podmienkach na plemenitbu čistokrvných plemenných zvierat, hybridných plemenných ošípaných a ich zárodočných produktov a na obchodovanie s nimi a ich vstup do Únie a ktorým sa mení nariadenie (EÚ) č. 652/2014, smernice Rady 89/608/EHS a 90/425/EHS a zrušujú určité akty v oblasti plemenitby zvierat („nariadenie o plemenitbe zvierat“). Napĺňanie tohto šľachtiteľského programu sa musí vykonávať v súlade so štatútom plemenných kníh pre ovce chované na Slovensku. Tento šľachtiteľský program vychádza aj z dlhodobými stanovenými zásadami v predchádzajúcich štatútoch plemennej knihy pri šľachtení daného plemena na území Slovenskej republiky.

Napĺňanie a dodržiavanie tohto šľachtiteľského programu zaisťuje Zväz chovateľov oviec a kôz na Slovensku – družstvo, ako uznaná chovateľská organizácia podľa zákona o šľachtení a plemenitbe poverená Ministerstvom pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky vedením plemennej knihy.

Šľachtiteľský program je súbor systematických opatrení a zámerov, vrátane zaznamenávania údajov, selekcie, plemenitby a výmeny plemenných zvierat a ich zárodočných produktov, ktoré boli navrhnuté a realizované s cieľom zachovať alebo posilniť želané fenotypové a genotypové znaky a vlastnosti v rámci cieľovej chovnej populácie. Na základe tohto šľachtiteľského programu sa stanovuje chovný cieľ predmetného plemena. Chovný cieľ sa stanovuje prostredníctvom chovateľských metód, ktoré sú definované pri hodnotení kontroly úžitkovosti.

Cieľom tohto šľachtiteľského programu je zvyšovanie genetickej hodnoty a úžitkovosti jedincov daného plemena na území Slovenskej republiky tak, aby mal nadväzovať na šľachtiteľské programy a chovné ciele v krajine pôvodu plemena a v ostatných krajinách Európskej únie. Tento šľachtiteľský program sa vzťahuje na územie Slovenskej republiky.

Charakteristika plemena

Berrichon du cher je polojemnovlnové mäsové plemeno, ktoré vzniklo vo Francúzsku začiatkom 19. storočia, krížením domácich plemien oviec s plemenom ile de france. Má veľký telový rámec s veľmi dobre osvalenými končatinami, hrudníkom, chrbtom a zadotrupím. Plemeno je rané, s dlhým plodným obdobím s možnosťou bahnenia 3-krát za 2 roky. Jahničky pri dobrom odchove možno pripúšťať už vo veku 10 – 12 mesiacov s hmotnosťou 45 - 50 kg. Hlava a nohy sú neovlnené, brucho čiastočne alebo veľmi slabo ovlnené. Vlna je biela, polojemná, dostatočne hustá, častý výskyt krepového charakteru. Rúno je polouzavreté. Obe pohlavia sú bezrohé.

Úžitkové vlastnosti

Ovce sú väčšieho telesného rámca, pevnej konštitúcie, s výborne utváranými mäsovými partiami. Živá hmotnosť bahníc v našich podmienkach je 60 až 80 kg (vo Francúzsku 70 - 110 kg), baranov 70 - 90 kg (vo Francúzsku 110 - 125 kg). Produkcia vlny u bahníc 2,5 - 3,5 kg, u baranov 3,5 - 4,5 kg. Sortimenty vlny v prevažnej miere B - B/C - C, pri výťažnosti vlny 50 - 58 %, prirodzená dĺžka vlny 80 - 90 mm, plodnosť bahníc u nás 125 - 140 % (potencia je podstatne vyššia). Priemerné denné prírastky (ďalej len „PDP“) do odstavu sú 300 – 320 gramov. V podmienkach intenzívneho výkrmu 350 - 400 gramov. Jahňatá popri vynikajúcich prírastkoch majú vysokú kvalitu jatočného trupu, výkrm možno realizovať až do hmotnosti 40 kg. Plemeno možno úspešne využiť v mäsovom programe v otcovskej pozícii pri krížení s domácimi plemenami na produkciu ťažších jahniat.

Postup šľachtenia plemena

Základnou formou šľachtenia je čistokrvná plemenitba, so zámerom aby parametre úžitkovosti u nás chovaných oviec plemena berrichon du cher sa čo najrýchlejšie približovali a vyrovnali parametrom, ktoré sú uvádzané v plemennom štandarde vo Francúzku. Šľachtenie je založené na výbere geneticky najlepších jedincov do pozície rodičov ďalšej generácie. Základom šľachtiteľskej práce pre správne vytypovanie týchto geneticky najlepších zvierat bude aj naďalej kontrola úžitkovosti. Získané dáta sa v budúcnosti pri dostatočne početnej populácii môžu využiť na výpočet odhadu plemenných hodnôt.

Rýchlejší genetický pokrok predpokladá vyššiu intenzitu selekcie. Genetický vývoj populácie je týmto spôsobom zabezpečovaný hlavne výberom plemenných baranov. Keďže sa jedná o málo početnú populáciu, je potrebné rátať s nákupom plemenníkov zo špičkových chovov v EU.

Plemenný štandard a chovný cieľ oviec plemena berrichon du cher chovaných v SR

Hlavné ukazovatele:

Ukazovateľ		berrichon du cher
Základná charakteristika	<i>Plemenný štandard</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Stredne veľký až veľký telesný rámec, široký, dlhý a dobre osvalený chrbát a zadné končatiny. • Rúno biele, vlna takmer nepokrýva končatiny a hlavu, čiastočne brucho. • Končatiny priemernej dĺžky, s jemnejším skeletom. • Ovce aj barany bezrohé.
Úžitkové zameranie	<i>Plemenný štandard</i>	Špecializované plemeno. Mäsový úžitkový typ.
	Chovný cieľ	Mäsový úžitkový typ. Prioritné zameranie: produkcia stredne ťažkých až ťažkých jatočných jahniat a produkcia plemenných baranov.
Hmotnosť bahníc	<i>Plemenný štandard</i>	70 kg
	Chovný cieľ	85 kg
Hmotnosť plemenných baranov	<i>Plemenný štandard</i>	100 kg
	Chovný cieľ	120 kg
*Hmotnosť jariek	<i>Plemenný štandard</i>	50 kg
**Hmotnosť aukčných baranov	<i>Plemenný štandard</i>	70 kg
	Chovný cieľ	85 kg
PDP do 100 dní jahničky	<i>Plemenný štandard</i>	0,280 kg
	Chovný cieľ	0,320 kg
PDP do 100 dní baránky	<i>Plemenný štandard</i>	0,320 kg
	Chovný cieľ	0,380 kg
Jemnosť vlny	<i>Plemenný štandard</i>	26,5 – 29,5 µm sortiment A/B až B
Plodnosť na obahnenú ovcu	<i>Plemenný štandard</i>	160 %
	Chovný cieľ	185 %

*hmotnosť jahničiek do 1 roka musí byť minimálne 2/3 živej hmotnosti bahníc

**uvádzaná hmotnosť sa týka baranov vo veku nad 1 rok, do 1 roka musí mať baran minimálne 2/3 živej hmotnosti aukčného barana